

Облік і оподаткування

УДК 657:004.738.5:004.056

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20092036>

**Трансформація первинного обліку та документообігу на основі
технології розподіленого реєстру**

Рибакова Леся Петрівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та
оподаткування, Ужгородський торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету,
м. Ужгород, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-4066-1076>

Лалакулич Марія Юріївна,

кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, обліку та
оподаткування, Ужгородський торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету,
м. Ужгород, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1027-9458>

Йолтуховська Оксана Юріївна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», економічний факультет,
м. Ужгород, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5601-6923>

Прийнято: 25.04.2026 | Опубліковано: 09.05.2026

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена посиленням вимог до
достовірності, оперативності та прозорості облікової інформації в умовах
цифровізації економіки, що актуалізує пошук нових підходів до організації

первинного обліку і документообігу. Традиційні облікові системи, орієнтовані на централізоване зберігання даних, обмежено забезпечують узгодженість інформації та її захист, що підсилює інтерес до використання технології розподіленого реєстру як інструменту підвищення ефективності облікових процесів. **Метою статті** визначено обґрунтування та розроблення практичних підходів до трансформації первинного обліку і документообігу на основі технології розподіленого реєстру з метою підвищення достовірності, прозорості та ефективності облікової інформації в цифровому середовищі. **Методи.** У процесі дослідження використано методи аналізу і синтезу – для узагальнення підходів до організації первинного обліку, систематизації – для структурування функціональних можливостей технології розподіленого реєстру, порівняльного аналізу – для оцінювання впливу цифрових рішень на облікові процеси, а також логічного узагальнення – для формування практичних рекомендацій. **Результати.** Досліджено трансформацію первинного обліку в умовах цифровізації та встановлено зміну його функціональної ролі у напрямі формування інтегрованого інформаційного середовища. Виявлено, що використання технології розподіленого реєстру забезпечує узгодженість, незмінність і доступність первинних облікових даних, а також сприяє автоматизації їх обробки. Доведено, що ефективність впровадження визначається рівнем інтеграції інформаційних систем, якістю первинної інформації та організаційною готовністю підприємства до змін. **У висновках** обґрунтовано, що вдосконалення первинного обліку досягається через поетапну інтеграцію технології, стандартизацію даних, впровадження механізмів попередньої верифікації та адаптацію облікової політики. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням кількісних підходів до оцінювання ефективності використання розподілених реєстрів, удосконаленням методик контролю та аудиту в цифровому середовищі, а також дослідженням впливу таких технологій на довгострокову стійкість підприємств.

Ключові слова: цифровізація обліку, облікова інформація, децентралізовані системи, смарт-контракти, інтеграція даних, автоматизація облікових процесів, верифікація даних, інформаційна прозорість, облікова політика, контроль та аудит.

Transformation of primary accounting and document management based on distributed ledger technology

Lesya Rybakova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation, Uzhhorod Trade and Economic Institute of State University of Trade and Economics, Uzhhorod, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-4066-1076>

Mariia Lalakulych,

PhD in Economics, Professor, Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation, Uzhhorod Trade and Economic Institute of State University of Trade and Economics, Uzhhorod, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1027-9458>

Oksana Yoltukhovska,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Audit, State Higher Educational Institution “Uzhhorod National University”, Faculty of Economics, Uzhhorod, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-5601-6923>

Abstract. The relevance of the study is driven by the increasing requirements for reliability, timeliness, and transparency of accounting information under the conditions of economic digitalization, which necessitates the search for new approaches to the organization of primary accounting and document management.

Traditional accounting systems based on centralized data storage provide limited consistency and data protection, which strengthens the interest in using distributed ledger technology as a tool for improving the efficiency of accounting processes. **The purpose** of the article is to substantiate and develop practical approaches to the transformation of primary accounting and document management based on distributed ledger technology in order to enhance the reliability, transparency, and efficiency of accounting information in a digital environment. **Methods.** The study employs methods of analysis and synthesis to generalize approaches to the organization of primary accounting, systematization to structure the functional capabilities of distributed ledger technology, comparative analysis to assess the impact of digital solutions on accounting processes, and logical generalization to formulate practical recommendations. **Results.** The transformation of primary accounting in the context of digitalization has been examined, and a shift in its functional role toward the formation of an integrated information environment has been established. It has been revealed that the use of distributed ledger technology ensures consistency, immutability, and accessibility of primary accounting data, as well as facilitates the automation of their processing. It has been proven that the effectiveness of implementation depends on the level of integration of information systems, the quality of primary data, and the organizational readiness of enterprises for change. **Conclusions.** It has been substantiated that the improvement of primary accounting is achieved through the phased integration of technology, data standardization, implementation of preliminary verification mechanisms, and adaptation of accounting policies.

Prospects for further research are associated with the development of quantitative approaches to evaluating the effectiveness of distributed ledger applications, improvement of control and audit methodologies in the digital environment, and investigation of the impact of such technologies on the long-term sustainability of enterprises.

Keywords: accounting digitalization, accounting information, decentralized systems, smart contracts, data integration, process automation, data verification, information transparency, accounting policy, control and audit.

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифрової трансформації економіки первинний облік і документообіг перестають виконувати виключно фіксуючу функцію та набувають ролі інтегрованого інформаційного середовища, від якого залежить якість управлінських рішень, прозорість бізнес-процесів і довіра до фінансової інформації. Водночас традиційні підходи до організації первинного обліку, що базуються на централізованому зберіганні даних і фрагментованих інформаційних системах, демонструють обмежену здатність забезпечувати оперативність, достовірність і незмінність облікових даних в умовах зростаючих обсягів транзакцій, підвищених вимог до контролю та ризиків несанкціонованого втручання. Це особливо загострюється в середовищі розподілених бізнес-моделей, електронної комерції та міжорганізаційної взаємодії, де первинні документи формуються, передаються і верифікуються в різних цифрових контурах.

У цьому контексті технологія розподіленого реєстру відкриває принципово нові можливості для трансформації первинного обліку та документообігу, оскільки забезпечує децентралізоване зберігання даних, їх криптографічний захист і незмінність записів, а також синхронізацію інформації між усіма учасниками процесу без потреби в централізованому посереднику. Проте інтеграція таких рішень у практику обліку супроводжується низкою наукових і прикладних викликів, пов'язаних із невизначеністю методичних підходів до визнання і документування операцій, адаптацією нормативно-правової бази, забезпеченням сумісності з чинними обліковими системами та оцінюванням економічної доцільності впровадження. Відсутність усталених моделей організації первинного обліку на основі розподілених реєстрів стримує їх широке застосування, що

зумовлює необхідність поглибленого дослідження теоретичних засад і розроблення практичних рішень, здатних забезпечити підвищення надійності, прозорості та ефективності обліково-аналітичного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд сучасних досліджень засвідчує, що трансформація первинного обліку та документообігу на основі технології розподіленого реєстру формується на перетині економічних, інформаційно-технологічних і організаційних підходів, які взаємно доповнюють один одного. А. Рябоконт (А. Riabokon) обґрунтовує інституційну ефективність децентралізованих автономних організацій як нового середовища ведення обліку, де первинні дані формуються та верифікуються у розподілених екосистемах без централізованого контролю [1]. В. Іщенко (V. Ishchenko) демонструє економічні ефекти цифровізації обробки даних, підкреслюючи значення алгоритмізації облікових процедур для підвищення оперативності та точності інформації [2]. П. Волков (P. Volkov) розвиває ці підходи через моделювання бізнес-процесів, де цифрові інструменти, зокрема розподілені реєстри, забезпечують синхронізацію операційних і інформаційних потоків [3].

Суттєвий внесок у розуміння технологічних засад трансформації документообігу здійснено у працях українських дослідників. Ю. Й. Тулашвілі, співавтори обґрунтовують можливості побудови корпоративних систем документообігу на засадах WEB 3.0, де ключову роль відіграють децентралізовані механізми зберігання та обробки первинних даних [4]. О. М. Старенька визначає основні напрями цифровізації бухгалтерського обліку в Україні, акцентуючи на переході до електронних документів і автоматизованих систем їх обробки [5]. О. С. Білоус, співавтори розглядають трансформацію обліку в умовах цифрової економіки, підкреслюючи зміну ролі первинного документа як носія інформації та його інтеграцію в цифрові платформи [6]. О. Ярошук, І. Белова доводять потенціал технології блокчейн

для забезпечення достовірності та незмінності облікових записів, що є критичним для первинного обліку та аудиту [7]. О. Юрченко, Р. Савченко акцентують на можливостях використання блокчейн-технологій у формуванні фінансової звітності, де первинні дані стають безпосереднім джерелом аналітичної інформації [8].

У міжнародному науковому дискурсі дослідження концентруються на концептуальних і прикладних аспектах використання технології розподіленого реєстру. М. Гітцман (M. Gietzmann), Ф. Гроссетті (F. Grossetti) аналізують місце блокчейн-технологій у системі бухгалтерського обліку, підкреслюючи їх потенціал у трансформації принципів визнання та обробки первинних даних [9]. М. Гамільтон (M. Hamilton) розкриває сутність смарт-контрактів як інструменту автоматизації документообігу, що забезпечує виконання облікових операцій без участі посередників [10]. Ф. Хан (F. Khan), С. Чадні (S. Chadni) обґрунтовують можливості оптимізації розподілених реєстрів для підвищення швидкості транзакцій і точності облікових даних [11]. П. Френкс (P. Franks) досліджує вплив блокчейн-технологій на управління записами та інформаційне забезпечення організацій, наголошуючи на зміні підходів до зберігання первинних документів [12]. О. Інверегбу (O. Inweregbu), співавтори аналізують застосування розподілених реєстрів у забезпеченні фінансової прозорості, доводячи їх ефективність у підвищенні довіри до облікової інформації [13]. Б. Ентоні молодший (B. Anthony Jnr) обґрунтовує роль децентралізованих технологій у цифровій трансформації підприємств, підкреслюючи їх значення для інтеграції облікових процесів у спільні цифрові середовища [14]. Р. Альт (R. Alt), М. Грезер (M. Gräser) систематизують підходи до використання технології розподіленого реєстру в електронних ринках, акцентуючи на її здатності забезпечувати прозорість і узгодженість інформаційних потоків [15].

Виділення невирішеної частини проблеми. Незважаючи на активний розвиток досліджень у сфері цифровізації обліку, невирішеними залишаються

питання узгодження природи первинного облікового запису з децентралізованою логікою функціонування розподілених реєстрів. Фрагментарність наукових підходів, орієнтованих переважно на технологічні аспекти, не дозволяє сформувати цілісне уявлення про трансформацію первинних даних, їх правовий статус та місце в системі обліку, що зумовлено складністю поєднання нормативно регламентованих процедур із новими цифровими механізмами. Водночас недостатньо дослідженими залишаються організаційні та економічні аспекти впровадження таких рішень, зокрема їх інтеграція у діючі системи, вплив на контрольні процедури та практичну ефективність використання. Це обмежує можливість повноцінного застосування технології у господарській діяльності та визначає необхідність її комплексного дослідження, спрямованого на формування прикладних підходів до вдосконалення первинного обліку і документообігу в цифровому середовищі.

Мета статті полягає в обґрунтуванні та розробленні практичних підходів до трансформації первинного обліку і документообігу на основі технології розподіленого реєстру задля підвищення достовірності, прозорості та ефективності облікової інформації в умовах цифровізації економіки.

Завдання статті:

1. Узагальнити підходи до організації первинного обліку та оцінити вплив технології розподіленого реєстру на формування облікових даних.
2. Обґрунтувати інтеграцію технології розподіленого реєстру у систему первинного обліку та виявити проблеми її впровадження.
3. Розробити рекомендації щодо вдосконалення первинного обліку і документообігу на основі розподіленого реєстру.

Виклад основного матеріалу. Узагальнення підходів до організації первинного обліку та документообігу в умовах цифрової трансформації доцільно розглядати крізь призму зміни їх функціональної ролі – від інструменту фіксації господарських операцій до інтегрованого

інформаційного контуру, що забезпечує безперервність, верифікованість і аналітичну цінність даних. Сучасні цифрові середовища формують нові вимоги до первинної інформації – оперативність формування, уніфікація форматів, автоматизація обробки та гарантована цілісність, що зумовлює переорієнтацію від паперово-орієнтованих процедур до цифрово інтегрованих моделей документообігу (табл. 1).

Таблиця 1

Систематизація підходів до організації первинного обліку та документообігу в умовах цифрової трансформації

Підхід	Сутнісна характеристика	Ключові акценти	Практичне значення
Технологічний	Орієнтація на використання цифрових платформ та автоматизованих систем обробки даних	Автоматизація – інтеграція систем – електронний документообіг	Прискорення обробки даних та зниження витрат
Процесний	Розгляд обліку як безперервного бізнес-процесу, інтегрованого в систему управління	Стандартизація – регламентація – оптимізація потоків	Зменшення дублювання операцій і підвищення керованості
Інформаційно-аналітичний	Фокус на якості та структурованості первинних даних	Достовірність – повнота – своєчасність – аналітичність	Підвищення якості управлінських рішень
Контрольно-безпековий	Забезпечення захисту та перевірюваності облікової інформації	Верифікація – аудит – контроль доступу – кіберзахист	Мінімізація ризиків викривлення даних
Інтеграційний	Об'єднання різних систем і учасників у єдине інформаційне середовище	Сумісність – обмін даними – синхронізація	Формування єдиного цифрового простору

Джерело: сформовано автором на основі [4, с. 296; 5, с. 48; 6, с. 58; 7, с. 31; 12, р. 290; 15].

Трансформація первинного обліку відбувається через поєднання кількох взаємодоповнювальних підходів. У практиці це означає, що зміни торкаються одночасно інструментів, процесів і змісту облікової інформації. Так, у виробничому секторі дедалі частіше застосовується автоматичне формування первинних документів на основі даних із внутрішніх систем обліку запасів і виробничого обліку. Фіксація руху матеріалів відбувається в момент здійснення операції, що скорочує часові затримки та зменшує ризик помилок, характерних для ручного введення.

У сфері дистрибуції цифрові рішення забезпечують узгодженість даних між логістикою та бухгалтерським обліком [4, с. 296]. Наприклад, товарно-транспортні накладні формуються на основі інформації про відвантаження без додаткового дублювання даних, що підвищує їх точність і спрощує подальшу обробку. У сервісному бізнесі спостерігається інша тенденція – первинні документи дедалі частіше генеруються на підставі зафіксованих у системах управління клієнтами фактів надання послуг, що змінює саму логіку їх створення [15].

Окремої уваги потребує аспект контролю та безпеки. Сучасні інформаційні системи дозволяють відстежувати всі зміни у документах, фіксувати відповідальних осіб і забезпечувати обмежений доступ до даних. Це суттєво підвищує рівень довіри до облікової інформації, особливо у взаємодії з контрагентами [12, р. 290]. Водночас інтеграція різних систем створює умови для синхронного відображення операцій у кількох облікових контурах, що є критично важливим для великих компаній і мережевих структур.

У підсумку можна констатувати, що сучасна організація первинного обліку поступово переходить від ізольованих процедур до цілісної цифрової моделі, де документ виступає не лише носієм інформації, а й елементом динамічного інформаційного потоку, який забезпечує оперативність і обґрунтованість управлінських рішень.

Функціональні можливості технології розподіленого реєстру формують якісно нову логіку роботи з первинними обліковими даними, у межах якої ключовим стає не лише факт фіксації господарської операції, а спосіб її підтвердження, узгодження та збереження в розподіленому середовищі. На відміну від традиційних систем, де дані акумулюються у централізованих базах, розподілений реєстр забезпечує одночасний доступ до ідентичних записів для всіх учасників, що змінює підходи до верифікації та знижує залежність від посередників. Це особливо важливо для первинного обліку, оскільки саме на цьому рівні формується базова інформація, від точності якої залежить подальша облікова та аналітична обробка (табл. 2).

Таблиця 2

Функціональні можливості технології розподіленого реєстру та їх вплив на первинні облікові дані

Функціональна характеристика	Зміст реалізації	Вплив на облікові процедури	Очікуваний результат
Децентралізоване зберігання	Розміщення даних одночасно на кількох вузлах мережі	Усунення єдиного центру контролю та залежності від окремої системи	Підвищення стійкості та доступності інформації
Незмінність записів	Неможливість коригування вже зафіксованих даних без створення нового запису	Фіксація первинних документів у незмінному вигляді	Зростання довіри до облікової інформації
Консенсусний механізм	Підтвердження транзакцій усіма або більшістю учасників мережі	Колективна верифікація господарських операцій	Зниження ризику помилок і маніпуляцій
Смарт-контракти	Автоматичне виконання умов угод, закладених у програмний код	Автоматизація створення та обробки первинних документів	Скорочення часу обробки та виключення людського фактору
Криптографічний захист	Використання шифрування для підтвердження автентичності даних	Захист доступу до первинної інформації та її джерела	Забезпечення цілісності та конфіденційності даних

Джерело: сформовано автором на основі [7, с. 35; 8, с. 271; 10, р. 9; 11, р. 180; 12, р. 293; 15].

Вплив наведених характеристик найбільш відчутний у міжорганізаційних процесах, де первинні дані формуються кількома сторонами одночасно. У логістичних ланцюгах постачання використання розподіленого реєстру дозволяє фіксувати момент передачі товару як спільно підтверджену подію – інформація про відвантаження, приймання та зміну власника записується синхронно для всіх учасників без дублювання документів. Це усуває ситуації розбіжностей і скорочує час їх узгодження.

У міжнародній торгівлі первинні документи інтегруються в єдине цифрове середовище – інвойси, транспортні документи та супровідні сертифікати існують як записи в системі, доступні всім сторонам операції [11, р. 180]. Такий підхід змінює сам механізм контролю, оскільки перевірка зосереджується на послідовності транзакцій і умовах їх підтвердження, а не на зіставленні окремих документів.

У виробничій діяльності це проявляється у формуванні безперервного ланцюга облікових записів – рух ресурсів, стадії обробки та випуск продукції фіксуються як взаємопов'язані події. Це дозволяє відтворити повну історію операцій без додаткових звірок і суттєво спрощує контроль. У фінансових розрахунках автоматизація через смарт-контракти забезпечує формування облікових записів у момент виконання умов угоди – наприклад, підтвердження поставки може автоматично ініціювати відображення доходу або зобов'язання [8, с. 271].

У підсумку практичне застосування цих функціональних можливостей свідчить про перехід до моделі, в якій первинні облікові дані виникають як результат узгоджених цифрових подій, а їх достовірність забезпечується внутрішніми механізмами системи. Це не лише підвищує ефективність облікових процедур, а й змінює підхід до їх контролю та інтерпретації в сучасному цифровому середовищі.

Інтеграція технології розподіленого реєстру у систему первинного обліку передбачає перебудову логіки взаємодії між джерелами даних, обліковими системами та учасниками господарських процесів. Йдеться не лише про технологічне поєднання, а про формування нової моделі, в якій первинні облікові дані виникають і циркулюють у спільному цифровому середовищі з наперед визначеними правилами доступу, підтвердження та використання. Така інтеграція вимагає узгодження технічних рішень із організаційними процедурами та нормативними вимогами, що зумовлює необхідність систематизації підходів до її практичної реалізації (табл. 3).

Таблиця 3

Підходи до інтеграції технології розподіленого реєстру у систему
первинного обліку суб'єктів господарювання

Формат впровадження	Логіка поєднання з обліковою системою	Необхідні умови реалізації	Приклад результату
Паралельна апробація	Використання реєстру як додаткового середовища для дублювання ключових операцій	Мінімальні зміни в існуючих процесах, тестовий режим	Перевірка коректності відображення операцій без ризику для основного обліку
Часткова імплементація	Інтеграція окремих ділянок обліку в розподілене середовище	Наявність технічних інтерфейсів і стандартизованих даних	Перехід окремих документів у цифровий формат із підвищеною прозорістю
Реінжиніринг операцій	Перебудова процесів із урахуванням можливостей реєстру	Організаційна готовність до змін і оптимізації процедур	Скорочення часу обробки та зменшення кількості ручних операцій
Мережеве узгодження	Спільне використання реєстру між контрагентами	Договірне та технологічне узгодження правил взаємодії	Єдине джерело даних для всіх сторін операції

Формат впровадження	Логіка поєднання з обліковою системою	Необхідні умови реалізації	Приклад результату
Архітектурна трансформація	Побудова облікової системи навколо розподіленого реєстру	Високий рівень цифрової зрілості та інвестицій	Формування цілісного цифрового середовища обліку

Джерело: сформовано автором на основі [1; 3; 6, с. 59; 8, с. 272; 14; 15].

На початковому етапі підприємства, як правило, обирають модель паралельної апробації, коли ключові господарські операції дублюються у розподіленому реєстрі з метою перевірки стабільності та коректності відображення даних. Такий підхід дозволяє оцінити доцільність використання технології без втручання в основну систему обліку та мінімізує операційні ризики.

Подальший розвиток інтеграції пов'язаний із частковою імплементацією, коли окремі ділянки обліку, наприклад розрахунки з контрагентами або облік поставчань, переводяться у розподілене середовище. У практиці це можна спостерігати у компаніях, що працюють із великою кількістю постачальників, де використання спільного реєстру дозволяє узгоджувати дані про поставки та оплату без багаторазового звіряння документів [14]. У результаті зменшується кількість розбіжностей і прискорюється закриття операційних періодів.

На рівні реінжинірингу операцій інтеграція набуває більш глибокого характеру, оскільки змінюється сама логіка облікових процедур. Наприклад, у виробничих компаніях можливе формування облікових записів безпосередньо на основі подій, зафіксованих у системі, що усуває необхідність додаткового документального оформлення. Це скорочує тривалість операційного циклу та підвищує узгодженість даних між підрозділами.

Мережеве узгодження найбільш виразно проявляється у ланцюгах постачання, де кілька учасників працюють у спільному інформаційному

середовищі. У такій моделі первинні облікові дані створюються один раз і використовуються всіма сторонами, що фактично усуває дублювання документів і спрощує процедури контролю [6, с. 59]. З практичної точки зору це особливо важливо для великих торговельних мереж і логістичних операторів, де швидкість обміну інформацією безпосередньо впливає на ефективність діяльності.

Архітектурна трансформація є найбільш складним, але водночас найбільш перспективним напрямом інтеграції. У цьому випадку розподілений реєстр стає основою облікової системи, а всі процеси будуються з урахуванням його можливостей. Подібні рішення характерні для інноваційних компаній і фінансово-технологічних платформ, де первинні облікові дані формуються як частина єдиного цифрового процесу [12, р. 290]. Це дозволяє досягти високого рівня автоматизації, однак потребує значних організаційних змін і інвестицій.

Отже, інтеграція технології розподіленого реєстру у первинний облік є багаторівневим процесом, у межах якого вибір конкретного підходу визначається не лише технологічними можливостями, а й стратегічними пріоритетами підприємства. Саме поєднання поступовості впровадження з орієнтацією на системну трансформацію забезпечує досягнення практичного ефекту у вигляді підвищення узгодженості, прозорості та оперативності облікових даних.

Впровадження технології розподіленого реєстру у сфері первинного обліку та документообігу супроводжується низкою взаємопов'язаних наукових і практичних проблем, що проявляються на рівні методології, організації та технологічної реалізації. Насамперед виникає невизначеність щодо ідентифікації первинного документа, оскільки розподілений запис не відповідає традиційним уявленням про форму та реквізити, що ускладнює його правове визнання і використання у регульованому середовищі [15]. Це

поєднується з відсутністю чітких нормативних підходів до статусу таких даних, що стримує їх інтеграцію у практику обліку.

Суттєвою проблемою є також несумісність із наявними обліковими системами та відсутність єдиних стандартів обміну даними, що ускладнює масштабування рішень і підвищує витрати на інтеграцію. При цьому незмінність записів, яка є перевагою технології, водночас підсилює ризики помилок на етапі первинного введення даних, оскільки їх виправлення потребує додаткових процедур і залишає цифровий слід. Питання економічної доцільності також залишається відкритим – значні витрати на впровадження та обслуговування не завжди корелюють із швидким отриманням ефекту, особливо для підприємств із обмеженими ресурсами [5, с. 48].

Додаткові труднощі пов'язані з необхідністю забезпечення конфіденційності даних у розподіленому середовищі, дефіцитом фахівців і потребою адаптації персоналу до нових принципів роботи. Ускладнюється і взаємодія між контрагентами, які мають різний рівень цифрової готовності, що обмежує можливість повноцінного використання мережевих переваг технології. Окремим викликом є трансформація контрольних та аудиторських процедур, які повинні враховувати специфіку алгоритмічного підтвердження операцій. У сукупності це свідчить про те, що впровадження розподілених реєстрів у первинному обліку потребує узгодження технологічних рішень із методичними та інституційними засадами його функціонування.

Удосконалення організації первинного обліку і документообігу на основі технології розподіленого реєстру доцільно здійснювати через поєднання поетапного впровадження, адаптації внутрішніх процедур і узгодження цифрових рішень із нормативними вимогами. Насамперед ефективною є орієнтація на поступову інтеграцію, коли окремі ділянки документообігу переводяться у розподілене середовище з подальшим розширенням масштабу використання, що дозволяє мінімізувати ризики та оцінити практичний ефект без порушення стабільності облікових процесів.

Важливим напрямом виступає уніфікація форматів первинних даних і стандартизація їх структури, що забезпечує коректну взаємодію між інформаційними системами та створює передумови для автоматизованого обміну даними між учасниками господарських операцій.

Доцільним є впровадження механізмів попередньої верифікації інформації на етапі її формування, оскільки незмінність записів у розподіленому реєстрі підвищує вимоги до якості первинних даних. Це може реалізовуватися через інтеграцію контрольних алгоритмів або використання смарт-контрактів, які автоматично перевіряють виконання визначених умов перед фіксацією операції. Водночас організація доступу до даних має базуватися на чіткій системі розмежування прав користувачів, що дозволяє поєднати відкритість інформації для учасників процесу з необхідністю збереження комерційної конфіденційності.

Окремого значення набуває адаптація облікової політики підприємства до умов функціонування розподіленого реєстру, зокрема визначення порядку визнання первинних записів, їх використання у фінансовому обліку та взаємозв'язку з іншими елементами облікової системи. Практично це означає закріплення нових підходів у внутрішніх регламентах і забезпечення їх відповідності чинному законодавству. Паралельно необхідно інвестувати у підвищення цифрової компетентності персоналу, оскільки ефективність впровадження значною мірою залежить від здатності працівників коректно працювати з новими інструментами та розуміти їх логіку.

З практичної точки зору суттєвий ефект досягається у випадках, коли розподілений реєстр використовується як спільне середовище взаємодії з контрагентами, що дозволяє уникнути дублювання документів і скоротити час узгодження операцій. Це особливо актуально для підприємств із розгалуженими ланцюгами постачання, де швидкість обміну інформацією безпосередньо впливає на ефективність діяльності. У підсумку реалізація зазначених рекомендацій забезпечує підвищення узгодженості, прозорості та

оперативності первинного обліку, водночас знижуючи витрати на обробку інформації та мінімізуючи ризики її викривлення.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що трансформація первинного обліку на основі технології розподіленого реєстру змінює його сутність – від фіксації операцій до формування узгоджених цифрових записів у спільному інформаційному середовищі. Доведено, що ефективність такої трансформації визначається рівнем інтеграції систем, якістю первинних даних та здатністю підприємства адаптувати організаційні процедури, що узгоджується із загальною логікою цифровізації обліку. Встановлено, що ключові проблеми впровадження пов'язані з невизначеністю правового статусу розподілених записів, відсутністю стандартів обміну даними, складністю інтеграції з чинними системами, високими вимогами до якості первинної інформації, а також витратністю впровадження і недостатнім рівнем цифрової готовності учасників. Додатковим викликом є необхідність трансформації контрольних і аудиторських підходів. Обґрунтовано, що вдосконалення організації обліку досягається через поетапну інтеграцію технології, стандартизацію даних, впровадження механізмів попередньої верифікації та адаптацію облікової політики, що забезпечує підвищення прозорості, узгодженості й оперативності облікових процесів. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні кількісних моделей оцінювання ефективності таких рішень, удосконаленні методик аудиту в розподілених системах та аналізі їх впливу на довгострокову стійкість підприємств.

Список використаних джерел

1. Riabokon A. Institutional Efficiency of DAOs in Scaling Digital Business Ecosystems. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2026. № 26. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18300112>.

2. Ishchenko V. Economic efficiency of dynamic pricing algorithms in the secondary car market under conditions of full digitalization. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2026. № 26. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19142901>.
3. Volkov P. Strategic modeling of enterprise business processes based on principles of organizing large-scale sporting events. *Актуальні питання економічних наук*. 2026. № 20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18638267>.
4. Тулашвілі Ю. Й., Лук'янчук Ю. А., Кошелюк В. А. Корпоративна інформаційна система документообігу на засадах WEB 3.0. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*. 2026. № 62. С. 294–302. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2524-0560-2026-62-33>.
5. Старенька О. М. Напрямки розвитку диджиталізації бухгалтерського обліку в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. Вип. 10, № 323. С. 45–55. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-10-323-45-55>.
6. Білоус О. С., Кундеус О. М. Трансформація бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 83, № 4. С. 56–61. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.056.
7. Ярошук О., Белова І. Технологія блокчейн в бухгалтерському обліку та аудиті. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2021. № 3–4. С. 28–44. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo>.
8. Юрченко О., Савченко Р. Роль і місце блокчейн-технологій для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. *Економічний простір*. 2025. № 198. С. 269–274. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.269-274>.
9. Gietzmann M., Grossetti F. Blockchain and other distributed ledger technologies: where is the accounting? *Journal of Accounting and Public Policy*. 2021. Vol. 40, № 5. Article 106881. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2021.106881>.

10. Hamilton M. Blockchain distributed ledger technology: An introduction and focus on smart contracts. *Journal of Corporate Accounting & Finance*. 2020. Vol. 31, № 2. P. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.1002/jcaf.22421>.
11. Khan F., Chadni S. Digital Ledger Optimization Techniques for Enhancing Transaction Speed and Reporting Accuracy in Accounting Systems. *American Journal of Scholarly Research and Innovation*. 2022. Vol. 1, № 2. P. 171–222. DOI: <https://doi.org/10.63125/33t06k57>.
12. Franks P. C. Implications of blockchain distributed ledger technology for records management and information governance programs. *Records Management Journal*. 2020. Vol. 30, № 3. P. 287–299. DOI: <https://doi.org/10.1108/RMJ-08-2019-0047>.
13. Inweregbu O., Peter I., Peters O. Digital Bookkeeping and Application of Distributed Ledger Technology in Financial Transparency in Nigeria. *Journal of Emerging Trends in Management Sciences and Entrepreneurship*. 2025. Vol. 7, № 1. P. 1–19. URL: <https://jetmase.com/index.php/jetmase/article/view/100/117>.
14. Anthony Jnr B. Distributed ledger and decentralised technology adoption for smart digital transition in collaborative enterprise. *Enterprise Information Systems*. 2023. Vol. 17, № 4. Article 1989494. DOI: <https://doi.org/10.1080/17517575.2021.1989494>.
15. Alt R., Gräser M. Distributed ledger technology. *Electronic Markets*. 2025. Vol. 35, № 1. Article 53. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12525-025-00784-w>.